

NIKOLA GAČEŠA

O UTVRĐIVANJU OBJEKATA AGRARNE REFORME
NA VELEPOSEDU GROFA IVANA DRAŠKOVIĆA
1935. GODINE

U Agrarnom fondu Istorijskog arhiva APV u Sremskim Karlovcima nalazi se vrlo opširan i pregledan dokumenat o veleposedu grofa Ivana Draškovića u Zagorju, Slavoniji i Baranji. Taj dokumenat predstavlja odluku Poljoprivrednog odeljenja predratne Savske Banovine (br. 27442-III-6, 15. maja 1935), kojom je izvršeno utvrđivanje objekata agrarne reforme na Draškovićevu veleposedu. Sam dokumenat je dospao u ovaj arhiv na taj način što se jedan manji deo Draškovićeva veleposeda prostirao u predratnom srezu Darda u Baranji, koji je bio u sastavu Dunavske Banovine, pa je Poljoprivredno odeljenje Savske Banovine, nakon obavljenog utvrđivanja objekata agrarne reforme na ovome veleposedu, poslalo jedan primerak odnosne odluke Poljoprivrednom odeljenju Dunavske Banovine.

S obzirom da su ovim dokumentom utvrđeni samo objekti agrarne reforme, on nam ne pruža podatke o konačnom sređenju agrarnih odnosa na Draškovićevu veleposedu, što bismo mogli saznati samo u slučaju ako se pronađu eksproprijacione odluke i odluke zemljišno-knjižnih sudova o prenosu prava vlasništva na nadeljenike. Ipak, ovaj dokumenat zaslužuje pažnju, jer na osnovu njegovih podataka stičemo preglednu sliku o strukturi jednog veleposeda kapitalističkog tipa. Sem toga, ovo je dokumenat iz završne faze agrarne reforme u predratnoj Jugoslaviji, pa je sasvim razumljivo da će u njemu biti dosta podataka o tome šta je agrarnom reformom bilo oduzeto od ovog veleposeda do 1935. godine i šta je veleposednik uspeo da zadrži od svega veleposeda u doba tzv. likvidacije agrarne reforme.

Draškovićev veleposed svakako ide u red najstarijih veleposeda u našim severnim krajevima. Bilo bi zanimljivo proučiti njegovu genezu i na osnovu toga izneti proces pretvaranja jednog poseda feudalnog tipa u veliko i relativno moderno kapitalističko poljoprivredno gazdinstvo. Međutim, razmatranje tog problema na osnovu podataka koje sadržava ovaj dokumenat ne bi bilo ni moguće ni uspešno.

Ako bismo uporedili podatke o veličini ovog veleposeda iz početka našeg veka s podacima o veličini u 1935. godini, došli bismo do interesantnog zapažanja da je Draškovićev veleposed 1902. godine imao samo 2.719 k. j. zemljišta,¹ a da je 1935. godine, znači nakon tri decenije, imao 35.616 k. j. 744 kv. hv. zemljišta. U ovom dokumentu ima izvesnih indicija da je Drašković proširio svoj veleposed kupovinom od poznatih veleposednika u Slavoniji i Baranji Šaumburg Lipea i Mađarske agrarne i rentne banke.

Osnovno obeležje posedovne strukture Draškovićeve veleposeda predstavlja njegova razdrobljenost. Na tu tvrdnju navodi nas podatak da su pojedini delovi veleposeda bili razbacani u osam predratnih srezova i pedeset opština u Zagorju, Slavoniji i Baranji. Evo kako je bio izvršen razmeštaj delova veleposeda po srezovima i opštinama:

I SREZ IVANEC

	O. Bednja		O. Šaša		O. Trakošćan		O. D. Viještica	
	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.
1. oranica	21	1471	31	755	37	560	—	—
2. vrtova i voćnjaka . . .	—	665	—	—	4	317	—	—
3. livada	36	933	12	1326	51	511	—	—
4. vinograda	25	425	—	—	—	—	—	—
5. pašnjaka	6	61	59	232	21	1209	—	—
6. šuma	44	1456	787	505	900	305	—	—
7. tretika, močvara i ribnjaka	—	—	39	1453	5	1573	—	—
8. neplodna tla	3	957	2	499	1	267	—	340
	138	1168	932	1570	1021	1542	—	340

	O. G. Viještica	
	k. j.	kv. hv.
1. šuma	22	1052

¹ J. Krška, Statistika i šematizam veleposjednika u Hrvatskoj i Slavoniji, Zagreb, 1902, 50.

II SREZ KRAPINA

	O. Jesenje	
	k. j.	kv. hv.
1. oranica	6	1039
2. vrtova i voćnjaka	—	1147
3. livada	—	774
4. vinograda	—	1503
5. pašnjaka	1	678
6. šuma	706	1587
7. neplodna tla	3	333
	720	661

III SREZ PODRAVSKA SLATINA

	O. Bakič		O. D. Bazije		O. Bistrica		O. Brezovljani	
	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.
1. oranica	1	1000	—	—	32	112	46	1129
2. livada	65	1295	—	230	—	—	—	—
3. pašnjaka	38	1233	2	695	91	398	—	141
4. šuma	—	—	337	1111	7	1561	236	1269
5. neplodna tla	—	802	11	312	2	319	15	846
	106	1130	351	748	133	790	290	185

	O. D. Bukovica		O. G. Bukovica		O. N. Bukovica		O. Dobrovič	
	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.
1. oranica	60	286	17	1475	1	194	737	124
2. livada	65	247	1	573	—	—	2	1215
3. pašnjaka	33	422	—	—	—	—	96	6
4. šuma	128	168	—	—	5	647	16	829
5. neplodna tla	6	562	3	769	1	379	28	296
	293	85	22	1217	7	1220	880	870

	O. Kapinci		O. Kozica		O. Medinci		O. Donji Meljani	
	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.
1. oranica	824	282	17	1192	1651	1066	70	724
2. vrtova i voćnjaka	—	—	—	—	4	1568	—	—
3. livada	—	97	161	647	341	72	7	556
4. vinograda	15	109	—	—	—	—	1	1057
5. pašnjaka	6	544	1	303	429	459	—	147
6. šuma	52	1179	401	1428	833	26	—	—
7. neplodna tla	40	1198	11	329	128	566	4	656
	939	209	593	699	3388	557	83	1540

	O. G. Miholjac		O. Mikleuš		O. Miljevi		O. Noskovec	
	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.
1. oranica	1520	921	880	1458	136	798	807	156
2. vrtova i voćnjaka . . .	4	1320	1	328	—	—	—	—
3. livada	747	530	25	1219	—	—	46	549
4. pašnjaka	172	1210	256	1446	32	521	218	143
5. šuma	2	1108	249	505	—	—	16	1269
6. trstika	—	392	—	266	—	—	38	960
7. neplodna tla	209	398	87	1213	22	1154	79	279
	2657	1079	1502	35	191	873	1206	146

	O. Novaki		O. G. Predrijevo		O. Sladojevci		O. Podrav. Slat.	
	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.
1. oranica	721	1082	648	637	81	378	694	1413
2. vrtova i voćnjaka . . .	2	1009	—	—	—	—	35	244
3. livada	177	578	116	33	20	433	172	1591
4. vinograda	—	—	—	—	—	—	41	464
5. pašnjaka	53	219	82	713	3	1448	150	600
6. šuma	—	—	144	355	—	—	3	530
7. trstika	66	1564	30	—	—	—	—	—
8. neplodna tla	188	1484	170	305	1	1230	73	1556
	1141	1136	1191	443	107	829	1171	1598

	O. Sopje		O. Starin		O. Vaška		O. Goranje Viljevo	
	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.
1. oranica	872	193	50	1536	229	332	198	228
2. vrtova i voćnjaka . . .	2	1180	—	—	—	—	1	703
3. livada	63	459	—	—	9	1051	35	1517
4. pašnjaka	817	1596	—	247	3	974	86	693
5. šuma	164	1082	70	772	1	1320	1414	619
6. neplodna tla	227	1142	3	1423	27	1072	22	1154
	2148	852	125	778	271	1549	1759	114

	O. Vranješevci	
	k. j.	kv. hv.
1. oranica	21	916
2. pašnjaka	99	1306
3. šuma	1271	918
4. neplodna tla	35	630

1428 570

IV SREZ VIROVITICA

	O. Orešac		O. Virovitica		O. Bušetina		O. Lukač	
	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.
1. oranica	337	550	49	1310	—	365	—	532
2. vrtova i voćnjaka	1	1334	1	1215	—	—	—	—
3. livada	6	1442	—	1165	—	—	—	—
4. pašnjaka	118	194	—	—	—	—	—	—
5. šuma	239	271	—	—	—	—	—	—
6. neplodna tla	24	734	1	646	—	—	—	—
	727	1327	59	1136	—	365	—	532

	O. Nandovac		O. Vukosavljeva		O. Lozan	
	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.
1. oranica	—	1393	3	599	—	—
2. pašnjaka	—	—	—	—	—	646
3. neplodna tla	—	—	—	—	—	1564
	—	1393	3	599	1	610

V SREZ DARDA

	O. Beremend		O. Bolman		O. Darda		O. Jagodnjak	
	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.
1. oranica	—	—	10	1460	20	1267	13	869
2. vrtova i voćnjaka	—	1447	—	962	—	509	4	1553
3. livada	—	—	—	—	4	1333	—	—
4. pašnjaka	—	1153	120	880	178	214	30	955
5. šuma	413	605	1477	1113	2411	781	578	1568
6. trstika i močvara	—	—	—	—	40	138	18	485
7. neplodna tla	43	1490	479	238	273	963	62	1006
	458	1495	2088	1353	2929	405	709	36

	O. Baranjsko Petrovo Selo		O. Torjanci	
	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.
1. oranica	1	12	—	—
2. vrtova i voćnjaka	8	706	2	536
3. pašnjaka	47	519	196	96
4. šuma	480	1038	1706	1394
5. trstika i močvara	—	—	18	58
6. neplodna tla	202	1170	199	1399
	740	245	2123	333

VI SREZ OSIJEK

	O. Retfala	
	k. j.	kv. hv.
1. pašnjaka	21	350
2. šuma	356	328
	377	678

VII SREZ VALPOVO

	O. Petrijeveci		O. Nard	
	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.
1. oranica	1	571	—	—
2. vrtova i voćnjaka	—	1457	—	—
3. šuma	528	1479	140	1410
4. livada	1	88	—	—
5. pašnjaka	5	698	—	—
6. trstika i močvara	296	218	—	—
7. neplodna tla	38	1298	13	240
	872	1003	154	50

VIII SREZ DONJI MIHOLJAC

	O. Podravski Podgajci		O. Podravski Podgajci (Alšosent Marton)		O. Podravski Podgajci (Old)	
	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.
1. pašnjaka	—	—	—	763	—	—
2. šuma	41	160	13	1196	425	202
3. trstika i močvara	14	325	—	—	—	—
4. neplodna tla	—	—	3	672	31	282
	55	484	17	1031	456	484

Stanje kultura i površina na veleposedu prema faktičnom stanju veleposeda u prirodi 1935. g.:

	jut.		šhv.	
	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.
1. oranica	10861	375	—	—
2. vrtova i voćnjaka	81	650	—	—
3. livada	2174	1264	—	—
4. vinograda	84	358	—	—
5. pašnjaka	3484	152	—	—
6. šuma	16635	1148	—	—
7. trstika, močvara i ribnjaka	568	1025	—	—
8. neplodna tla	2726	572	—	—
Ukupno	36616	744	k. j.	kv. hv.

Posedniku je ostavljen uži maksimum:

a) Prva polovina užeg maksimuma:

	k. j.	kv. hv.
1. Gornji Miholjac	144	1244
2. Medinci	115	1156
	260	800

b) Druga polovina užeg maksimuma:

	k. j.	kv. hv.
1. Medinci	21	737
2. Gornji Miholjac	24	273
3. Mikleuš	—	501
4. Noskoveci	4	1541
5. Bednja	25	425
6. Trakošćan	2	800
7. Podravska Slatina	82	442
	160	1519

c) Drenažirano zemljište koje je veleposedniku ostavljeno na račun druge polovine užeg maksimuma:

	k. j.	kv. hv.
1. Podravska Slatina	99	881

Ukupno uži maksimum:

	k. j.	kv. hv.
a)	260	800
b)	160	1519
c)	99	881
	521	—

Veleposedniku je ovom odlukom bio određen širi maksimum, sastavljen od ovih površina:

a) Površine koje je veleposednik otuđio na račun šireg maksimuma po odobrenju nadležnih agrarnih vlasti:

	k. j.	kv. hv.
1. Bednja	—	690
2. Trakošćan	—	190
3. Podravska Slatina	11	494
4. Mikleuš	—	973
5. Kozice	—	1183
6. Gornji Miholjac	2	139
	15	469

b) Ostale površine s kojima je veleposednik slobodno raspolagao u vreme donošenja ove odluke:

	k. j.	kv. hv.
1. Bednja	2	260
2. Trakošćan	4	835
3. Kozice	—	1008
4. Medinci	89	1277
5. Gornji Miholjac	99	850
6. Mikleuš	1	967
7. Moskovci	17	903
8. Orešac	65	275
9. Podravska Slatina	47	513
10. Sopje	3	665
11. Gornje Viljevo	—	1578
	332	1131

Ukupno širi maksimum:

	k. j.	kv. hv.
a)	15	469
b)	332	1131
	348	—

Supermaksimum

Rešenjem Ministarstva poljoprivrede (br. 14470/VIa, 14. III 1932) bila je obrazovana jedinstvena komisija radi pregleda i ustanovljivanja da li veleposednik Drašković ostavljeni mu supermaksimum zbog Moordamm-kulture (tresetište) i dveju poljoprivrednih fabrika u površini od 990 k. j. iskorištava uz održavanje uslova radi kojih su mu navedene površine supermaksimuma bile ostavljene od agrarnih vlasti od početka agrarne reforme.

Na osnovu obavljenog pregleda i nalaza jedinstvena komisija je predložila da se veleposedniku ostavi kao supermaksimum ukupno 519 k. j., i to zbog Moordamm-kulture (tresetišta) 350 k. j. i nizinske livade uz tresetišta u površini od 169 k. j., što s tresetištem i poljoprivrednom ekonomijom veleposednikove pustare Zidine sačinjava jedan ekonomski objekt, i zato što se ove površine ne mogu upotrebiti za svrhe agrarne reforme.

Za sve ostale površine koje je veleposednik uživao kao supermaksimum predložila je jedinstvena komisija da se oduzmu od veleposednika i odrede za eksproprijaciju radi agrarne reforme.

Obrazloženje i predloge pomenute komisije osnažilo je Ministarstvo poljoprivrede svojim rešenjem (br. 23343/VIa, 11. VI 1932). Na osnovu:

toga Sresko načelstvo u Podravskoj Slatini donelo je prvostepenu odluku (br. 8976, 10. IX 1932) kojom je od veleposednika Draškovića oduzelo preostale površine supermaksimuma od 471 k. j.

Povodom veleposednikove žalbe protiv prvostepene odluke Sreskog načelstva u Podravskoj Slatini Ministarstvo poljoprivrede je svojim rešenjem (64652/VIa, 6. X 1933) naredilo agrarno-pravnom odeluku poljoprivrednog odeljenja Savske Banovine da se veleposednikova žalba drži u evidenciji dok odluka o utvrđivanju objekata ovoga veleposeda, koja će se naknadno doneti, ne postane pravomoćna, pa zbog toga agrarne vlasti nisu raspolagale sve do 1935. g. s oduzetom površinom supermaksimuma.

Na osnovu toga u odluci je istaknuto da se veleposedniku ostavljaju na račun supermaksimuma:

a) Površine zemljišta koje su veleposedniku ostavljene zbog Moor-damm-kulture (tresetište):

	k. j.	kv. hv.
1. Novaki	523	960
2. Vaška	41	1160
	565	520

b) Zemljišta s podzemnom drenažom (s obzirom da ova zemljišta sačinjavaju jedinstvenu celinu s izvesnim površinama neobrađiva zemljišta):

	k. j.	kv. hv.
1. Gornji Miholjac	13	658
2. Podravska Slatina	143	672
	156	1330

c) Deputati (obrađivi vincilirski deputati, koji su postojali na dan 27. II 1919. g., kao i obrađivi deputati za industrijske radnike i nameštenike, koji su takođe postojali na dan 27. II 1919. g., jer navedena zemljišta premašuju uži i širi maksimum, a do 1935. g. nisu bila podeljena agrarnim subjektima):

	k. j.	kv. hv.
1. Bednja	3	952
2. Trakošćan	15	871
3. Medinci	70	598
4. Gornji Miholjac	13	—
5. Podravska Slatina	28	1126
6. Sopje	4	—
	135	347

Ukupno supermaksimum:

	k. j.	kv. hv.
a)	565	520
b)	156	1330
c)	135	347
	857	597

Ribnjaci

Odlukom se izlučuju od eksproprijacije veleposednikovi ribnjaci kao i neplodna zemljišta pored njih s tim da se nakon pravomoćnosti ove odluke briše zabeleška zabrane otuđivanja i opterećivanja odnosnih površina, i to:

	k. j.	kv. hv.
1. Gornji Miholjac	—	392
2. Novaki	67	914
3. Noskovci	2	731
4. Sopje	8	245
5. Podravska Slatina	1	838
6. Vaška	4	1369
7. Šaša	39	1453
8. Trakošćan	5	1573
	130	1115

Industrijsko zemljište

Odlukom se takođe izlučuje od eksproprijacije zemljište koje služi za industrijske svrhe veleposeda i na kojem se nalaze industrijske instalacije i industrijski objekti, kao zgrade dveju fabrika žeste, slagališta i fabrička dvorišta sa zemljištem na kome se nalaze industrijske instalacije kao i ostala tim objektima neophodno potrebna zemljišta, jer nisu bila upotrebljena za svrhe agrarne reforme do 1935. g. niti se za tu svrhu mogu upotrebiti, i to:

	k. j.	kv. hv.
1. Medinci	42	966
2. Donji Meljani	—	616
3. Gornji Miholjac	29	1355
4. Mikleuš	7	458
5. Orešac	1	1191
6. Stadojevci	—	647
7. Podravska Slatina	—	1544
	83	377

Šume

Šume se ostavljaju na slobodno iskorišćavanje vlasniku veleposeda kao i šumske enklave, koje se tretiraju kao sastavni deo šuma, uz uslov da ih Ministarstvo poljoprivrede u sporazumu sa Ministarstvom šuma i ruda može ekspropisati najviše do 25%, pa će se zbog toga na svim šumskim površinama ovoga veleposeda i nadalje zadržati u zemljišnim knjigama zabeležba zabrane otuđivanja i opterećivanja bez dozvole Ministarstva poljoprivrede dok se ne izvrši eksproprijacija dela šumskih površina ovoga veleposeda. Šumske površine koje se kao šume, odnosno šumsko tlo i šumske enklave, ostavljaju veleposedniku uz gore navedene uslove jesu ove:

	Šume i faksično šumsko tlo		ostalo zemljište u sastavu šuma	
	k. j.	kv. hv.	k. j.	kv. hv.
1. Bednja	20	180	—	844
2. Jesenje	691	1575	3	1233
3. Šaša	683	1087	5	309
4. Trakošćan	919	61	38	1071
5. Gornja Višnjica	22	1052	—	—
6. Donje Bazije	338	957	4	1221
7. Brezovljani	—	—	—	182
8. Donja Bukovica	93	1479	13	1304
9. Nova Bukovica	5	647	—	—
10. Kozice	401	1428	44	647
11. Medinci	807	1315	181	95
12. Gornji Miholjac	2	1108	14	994
13. Mikleuš	186	697	9	886
14. Noskovci	15	1493	57	717
15. Novaki	—	—	—	981
16. Gornje Predrijevo	43	106	12	681
17. Podravska Slatina	3	530	2	912
18. Sopje	65	351	43	1176
19. Starin	70	772	2	1469
20. Vaška	1	1320	—	—
21. Gornje Viljevo	1414	1250	19	139
22. Vraneševci	1271	1079	23	870
23. Orešac	233	384	17	35
24. Beremend	413	604	45	890
25. Bolman	1477	1113	611	240
26. Darda	2411	781	400	744
27. Jagodnjak	578	1568	130	68
28. Baranjsko Petrovo Selo	480	1038	259	807
29. Torjanci	1706	1394	416	539
30. Retfala	356	328	—	—
31. Nard	140	1410	13	240
32. Petrijeveci	528	1479	343	1124
33. Podravski Podgajci	40	676	14	324
34. P. Podgajci (Alsosent M.)	13	1196	3	1435
35. P. Podgajci (Old)	425	202	31	282
	15868	261	2767	59

Uzukupije (dosjelnosti) na veleposedu

Ustanovljeno je da su neki zemljoradnici iz pojedinih sela kao i razna pravna lica uzukupijom postali vlasnici izvesnih delova ovoga veleposeda zbog trajnog, nesmetanog i faktičnog 30-godišnjeg uživanja tih površina ili su ih kupili od veleposednika pre 27. II 1919. g., a promene vlasnosti nisu proveli u zemljišnim knjigama, pa se zato ta zemljišta ne mogu smatrati objektom agrarne reforme te se izlučuju od eksproprijacije.

Gornji navodi utvrđeni su ispitivanjem stranaka, saslušavanjem opunomoćenog zastupnika veleposeda i komisijским pregledom na licu mesta kao i saslušanjem predstavnika nadležnih opštinskih uprava, pa su odnosne konstatacije zabeležene u popisima parcela koji su sastavni deo tehničkog operata ovoga veleposeda te su priloženi spisima o utvrđivanju objekata agrarne reforme.

Takva zemljišta su ova:

	k. j.	kv. hv.
1. Bednja	31	74
2. Šaša	194	226
3. Jesenje	22	1053
4. Trakošćan	4	1041
5. Bakić	1	1460
6. Donje Bazije	2	884
7. Bistrica	8	285
8. Donja Bukovica	37	910
9. Gornja Bukovica	15	455
10. Nova Bukovica	1	194
11. Dobrović	4	1154
12. Kozice	—	725
13. Medinci	1	36
14. Donji Meljani	—	622
15. Gornji Miholjac	1	180
16. Mikleuš	9	371
17. Miljevi	14	123
18. Novaki	16	970
19. Gornje Predrijevo	6	1256
20. Sladojevci	3	285
21. Podravska Slatina	4	388
22. Sopje	20	1367
23. Starin	2	1078
24. Vaška	9	310
25. Vraneševci	31	372
26. Orešac	—	415
27. Virovitica	1	1528
	447	152

Otplavljena zemljišta

Dole navedene površine koje su u zemljišnim knjigama i katastru upisane na imenu i vlasnosti veleposednika Ivana Draškovića iz Podravske Slatine i koje su nekada bile sastavni deo njegovog veleposeda otplavila je reka Drava uz koju su se nalazile, pa te površine više u prirodi ne postoje, što se konstatuje radi sređivanja zemljišno-knjižnog stanja ovoga veleposeda, i to:

	k. j.	kv. hv.
1. Noskovci	86	1022
2. Gornje Predrijevo	114	1197
3. Sopje	128	449
	329	1068

Površine potpale pod Mađarsku

Površine koje su potpale zbog razgraničenja s Kraljevinom Mađarskom po Trianonskom ugovoru Kraljevini Mađarskoj, pa su prema tome otepljene od Kraljevine Jugoslavije, na osnovu toga izlučuju se od eksproprijacije:

	k. j.	kv. hv.
1. Noskovci	270	1417
2. Sopje	436	966
	707	783

Fakultativno otuđene površine od veleposeda

Na temelju čl. 38. tač. 1. i 2. Zakona o budžetskim dvanaestinama za mesec avgust-novembar 1925. od 31. jula 1925. g. i Pravilnika Ministarstva za agrarnu reformu br. 34600 od 8. oktobra 1925. g. o fakultativnom otkupu agrarnog zemljišta veleposednik je otuđio putem fakultativnog otkupa, a na osnovu odobrenja nadležnih agrarnih vlasti, navedene površine:

	k. j.	kv. hv.
a) 1. Bednja	20	111
2. Bakić	38	1233
3. Bistrica	64	609
4. Brezovljani	261	442
5. Donja Bukovica	27	137
6. Gornja Bukovica	3	141
7. Dobrović	68	1443
8. Kapinci	887	746
9. Kozice	17	1187
10. Medinci	141	1516
11. Donji Meljani	31	295
12. Goruji Miholjac	341	520

	kj.	kv. hv.
13. Mikleuš	130	366
14. Noskovci	8	457
15. Novaki	68	479
16. Gornje Predrijevo	77	565
17. Sladojevci	87	1141
18. Podravska Slatina	29	1200
19. Sopje	371	669
20. Starin	4	704
21. Vaška	16	1300
22. Gornje Viljevo	1	927
23. Darda	—	900
24. Podravski Podgajci	—	1084
25. Virovitica	56	609
	2756	1181

Navedeno zemljište bilo je prevedeno s imena i vlasnosti veleposednika na ime i vlasnost kupaca pre donošenja ove odluke.

b) Površine koje je veleposednik otuđio putem fakultativnog otkupa prema odobrenjima nadležnih agrarnih vlasti i koje u zemljišnim knjigama još nisu prenesene s imena i vlasnosti veleposednika na ime i vlasnost kupca zbog toga što veleposednik još nije uplatio 10% doprinosa za kolonizacioni fond Ministarstva poljoprivrede pa mu kupoprodajni ugovori nisu mogli biti uručeni radi zemljišnoknjižne provedbe, ili što i nakon uručenja ugovora nije izvršio zemljišnu provedbu, i to:

	k. j.	kv. hv.
1. Bednja	27	187
2. Šaša	—	1141
3. Trakošćan	2	650
4. Brezovljani	4	697
5. Dobrović	181	549
6. Kapinci	51	1063
7. Medinci	34	1092
8. Donji Meljani	11	570
9. Gornji Miholjac	2	254
10. Mikleuš	55	483
11. Miljevci	30	815
12. Noskovci	1	996
13. Gornje Predrijevo	97	164
14. Podravska Slatina	4	640
15. Sopje	14	219
16. Gornje Viljevo	5	1456
17. Starin	—	957
18. Orešac	27	182
	552	915

Ukupno fakultativno otuđeno:

	k. j.	kv. hv.
a)	2756	1181
b)	552	915
	3309	496

Površine koje su otpale od veleposeda *sudskom odlukom* zbog čega ne mogu biti objekt agrarne reforme te se izlučuju od eksproprijacije:

	k. j.	kv. hv.
1. Gornja Bukovica	3	321

Zemljišnoknjižne greške

Ove greške nastale su prilikom kupovine zemljišta od veleposednika Šaumburg Lipea, a iznosile su 7 k. j. 898 kv. hv., te se ova površina takođe ne može smatrati objektom agrarne reforme.

Površine koje se određuju za svrhe eksproprijacije

Određuju se za svrhe eksproprijacije dole navedene površine, i to:

a) Površine koje su od ovoga veleposeda do sada bile odvojene i podjeljene za svrhe agrarne reforme:

	k. j.	kv. hv.
1. Bednja	3	601
2. Šaša	9	554
3. Trakošćan	28	531
4. Bakić	65	835
5. Bistrica	60	510
6. Brezovljani	31	808
7. Donja Bukovica	81	204
8. Dobrović	623	658
9. Kozice	119	1159
10. Medinci	1618	882
11. Donji Meljani	36	810
12. Gornji Miholjac	1804	721
13. Mikleuš	1201	55
14. Miljevci	141	521
15. Noškovci	723	1154
16. Novaki	429	649
17. Gornje Predrijevo	817	174
18. Sladojevci	16	556
19. Podravska Slatina	686	1116
20. Sopje	997	44
21. Starin	44	37
22. Vaška	178	1404
23. Gornje Viljevo	304	313
24. Vraneševci	101	1449
25. Orešac	370	236
26. Darda	116	1180
27. Retfala	21	350
	10452	311

b) Površine koje sa od ovoga veleposeda nanovo odvajaju za svrhe agrarne reforme i određuju za eksproprijaciju, a koje se nalaze među agrarnim zemljištem koje je do sada bilo odvojeno i podeljeno za svrhe agrarne reforme:

	k. j.	kv. hv.
1. Donja Bukovica	34	803
2. Dobrović	—	741
3. Medinci	—	1094
4. Gornji Miholjac	3	201
5. Novaki	1	778
6. Naskoveci	—	95
7. Sepje	13	1065
8. Gornje Viljevo	2	1564
	56	1541

c) Površine koje je veleposeđnik ranije uživao s naslova supermaksimuma zbog uzornog održavanja stočarstva i poljoprivrednih pecara žestice, što mu nije priznato rešenjem Ministarstva poljoprivrede br. 23343 VIa od 11. VI 1932. g., te su ove površine takode odvojene za svrhe agrarne reforme:

	k. j.	kv. hv.
1. Medinci	245	525
2. Gornji Miholjac	68	1202
3. Podravska Slatina	13	874
4. Sepje	19	1548
	347	949

d) Površine koje su od ovoga veleposeda ekspropisane odlukama Agrarnih direkcija u Zagrebu i Beogradu na temelju zakona od 4. VI 1922. g. o delimičnoj eksproprijaciji zemljišta velikih poseda i koje su u zemljišnim knjigama prenesene s imena i vlasnosti veleposednika na ime i vlasnost sticatelja prava vlasnosti odnosnih površina:

	k. j.	kv. hv.
1. Bednja	4	936
2. Sepje	9	543
	13	1479

e) Površine koje su od ovoga veleposeda odvojene za svrhe agrarne reforme i određene za eksproprijaciju kao javno dobro:

	k. j.	kv. hv.
1. Bednja	—	708
2. Trakošćan	—	319
3. Donja Višnjica	—	340
4. Bakić	—	802
5. Bistrica	—	986
6. Donje Bazije	5	896
7. Brezovljani	1	1256
8. Donja Bukovica	5	48
9. Gornja Bukovica	—	300
10. Nova Bukovica	1	379
11. Dobrović	1	1125
12. Kozice	7	1362
13. Donji Meljani	4	227
14. Gornji Miholjac	92	588
15. Mikleuš	80	78
16. Miljevi	5	1014
17. Novaki	34	205
18. Medinci	17	468
19. Noskovei	16	820
20. Gornje Predrijevo	22	1100
21. Podravska Slatina	12	626
22. Sopje	12	1145
23. Starin	—	561
24. Vaška	18	1086
25. Gornje Viljevo	9	887
26. Orešac	13	209
	365	1537

Ukupno određeno za svrhe eksproprijacije s ovoga veleposeda:

	k. j.	kv. hv.
a)	10454	311
b)	56	1541
c)	347	949
d)	13	1479
e)	365	1537
	11236	1017

Ako se uzmu u obzir podaci o veličini ovoga veleposeda i uporede s površinama koje su bile određene za eksproprijaciju, ovaj dokument vrlo ilustrativno pokazuje polovičnost i nedosljednost u sprovođenju agrarne reforme u severnim krajevima naše predratne države.